

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ПРАВОВА ПЕДАГОГІКА”
(для магістрів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом педагогічних наук *Н. І. Головка*

Затверджено на засіданні кафедри теорії держави і права
(протокол № 1 від 03.09.03)

Перезатверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права
(протокол № 1 від 31.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Головка Н. І. Навчальна програма дисципліни “Правова педагогіка” (для магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план дисципліни, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Правова педагогіка”, питання для самоконтролю студентів, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формування особистості сучасного фахівця в нових соціально-економічних умовах розвитку суспільства потребує всебічного поглиблення педагогічних знань.

Комплекс вимог до фахівців, зокрема до юристів, включає й уміння навчати та виховувати інших, постійно займатися самовдосконаленням та самовихованням.

Мета вивчення дисципліни “Правова педагогіка” – усвідомити основні закономірності, принципи, методи і форми навчання та виховання, забезпечити успішну професійну адаптацію майбутніх юристів на основі вивчення основних функцій педагога, вимог до його особистості, організації трудової діяльності. Ця мета зумовила структуру і зміст навчальної програми, в якій основну увагу приділено характеристичні змістовних функцій сучасного юриста, розгляд загальних питань діяльності юриста в різних сферах праці та життя.

Основні завдання курсу полягають у розвитку педагогічного мислення у студентів, культури, творчості, вмінь використовувати спеціальні методи і прийоми для розв’язання соціально-психологічних і педагогічних проблем у сфері професійної діяльності.

Вивчення дисципліни “Правова педагогіка” сприятиме реалізації практичної спрямованості підготовки юриста із забезпечення ними психологічної та педагогічної допомоги населенню у вирішенні різноманітних проблем життєдіяльності у складних соціально-психологічних умовах.

МАУП

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ПРАВОВА ПЕДАГОГІКА”

№ пор.	Назва теми
1	Вступ до правової педагогіки
2	Соціально-правова педагогіка
3	Педагогіка у правоохоронній діяльності
4	Педагогіка юридичної освіти
5	Педагогіка керівництва правоохоронними органами
6	Педагогіка виховної роботи із персоналом правоохоронних органів
7	Дидактика професійної підготовки у правоохоронних органах
8	Екстремально-юридична педагогіка
9	Порівняльно-юридична педагогіка

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ПРАВОВА ПЕДАГОГІКА”

Тема 1. Вступ до правової педагогіки

Правова держава, правопорядок і педагогіка. Періоди становлення правової педагогіки як галузі педагогічної науки. Предмет, мета і завдання правової педагогіки. Структура правової педагогіки.

Методологія правової педагогіки. Загальні методологічні принципи педагогічної науки: принцип об'єктивності, принцип детермінізму, принцип взаємозв'язку і взаємодії, принцип розвитку тощо. Методи і методика дослідження: методи організації дослідження. Методи збору даних, методи їх обробки даних, методи інтерпретації та оцінювання даних.

Література [8; 9; 14–16; 19; 20; 24; 30]

Тема 2. Соціально-правова педагогіка

Поняття про соціальну педагогіку. Предмет, об'єкт соціальної педагогіки. Вплив факторів соціально-педагогічної системи на процес соціального становлення особистості. Основи педагогічного підходу у праві. Правова соціалізація особистості та її педагогічні аспекти.

Особливості соціально-юридичної педагогіки. Основні завдання соціально-юридичної педагогіки.

Соціально-педагогічні фактори у правовій сфері. Класифікація соціально-педагогічних факторів, що впливають на правову сферу. Характеристика соціально-педагогічних факторів: фонові, правові, криміногенні соціально-педагогічні фактори. Практична значущість знань, обліку і регулювання соціально-педагогічних факторів.

Проблеми формування правової культури населення. Педагогічне забезпечення в системі заходів зі створення правової держави.

Спеціальні педагогічні принципи правовиховної роботи. Об'єкти першочергового забезпечення правової соціалізації та формування культури населення. Діяльність середньої загальноосвітньої школи та діяльність вищої школи в забезпеченні правової соціалізації правової культури. Роль сім'ї та її життєдіяльність у правовій соціалізації особистості.

Література [1; 3; 5; 6; 8; 14; 19– 22; 24; 26; 29; 31]

Тема 3. Педагогіка у правоохоронній діяльності

Основні види зв'язків правоохоронної діяльності з педагогікою. Види правоохоронної діяльності як різновид педагогічної. Види взаємозв'язку правоохоронної діяльності з педагогічною функцією. Види правоохоронної діяльності з соціально-педагогічним впливом на громадян.

Педагогіка в діяльності різних спеціалістів правоохоронних органів. Педагогіка в діяльності працівників патрульно-постової служби. Педагогіка в діяльності дільничних інспекторів міліції. Педагогіка в діяльності працівників оперативно-пошукових апаратів. Педагогіка в діяльності слідчого. Педагогіка в діяльності судді. Педагогіка в діяльності прокурора.

Превентивна педагогіка. Функції превентивної педагогіки. Основні методи і прийоми педагогічної профілактики.

Виправна педагогіка. Педагогіка в сучасній системі виконання відповідальності, її завдання та функції. Принципи, засоби і способи перевиховання засуджених. Педагогічні аспекти основних напрямів профілактики рецидивної злочинності.

Педагогічна техніка юриста. Техніка педагогічного спостереження. Техніка педагогічного аналізу. Техніка прийняття педагогічного рішення.

Література [2; 3; 5; 6; 10; 14; 19; 22; 25; 29]

Тема 4. Педагогіка юридичної освіти

Юридична освіта та її педагогічна система в освітньому закладі. Юридична освіта в Україні. Педагогічна система в юридичній освіті. Основи побудови педагогічної системи в освітніх закладах. Основні психолого-педагогічні умови ефективності освітнього процесу.

Професійна майстерність і техніка юриста. Соціально-мотиваційні якості професійної спрямованості юриста. Професійна компетентність юриста як система професійних знань, умінь і навичок, що забезпечують успішне виконання професійних функцій.

Характеристика особистісних якостей юриста: альтруїзм, гуманістична спрямованість, розвинена емпатія, рефлексія, чутливість, експресивність, комунікативні, організаторські здібності, толерантність, критичність мислення, гнучкість мислення, оптимізм, віра в успіх, постійний самоаналіз як умова самовдосконалення.

Педагогічна культура викладача. Основні поняття мовленнєвої комунікації. Вимоги до мовленнєвої культури юриста.

Література [3; 4; 15; 18; 23; 25; 26; 29; 30]

Тема 5. Педагогіка керівництва правоохоронними органами

Педагогічна концепція керівництва правоохоронними органами. Педагогічні технології в житті й діяльності правоохоронних органів. Педагогічні технології у висуванні вимог до керівників. Педагогіка прикладу особистості та стилю діяльності керівника.

Особливості системи виховання у правоохоронних органах. Педагогічні принципи виховання співробітників.

Морально-психологічна підготовка. Правове виховання і профілактика професійної діяльності особистості співробітника.

Література [3; 4; 15; 18; 23; 25; 26; 29; 30]

Тема 6. Педагогіка виховної роботи із персоналом правоохоронних органів

Сутність виховання персоналу, який займається професійною діяльністю. Особливості мети і завдань виховання персоналу правоохоронних органів. Особливості організації системи виховання в правоохоронних органах. Застосування загальних форм виховної

роботи. Самовиховання. Принципи виховання: принцип змістовності та безперервності виховання; принцип гуманістичної спрямованості; принцип професійно-правової спрямованості тощо.

Організаційні принципи виховання: наочності, виховуючої діяльності, виховання в колективі, виховання зовнішнього середовища, єдності виховання і самовиховання.

Необхідність і сутність морально-психологічної підготовки. Мета, завдання і види морально-психологічної підготовки співробітників. Організація морально-психологічної підготовки. Основи методики занять із морально-психологічної підготовки.

Правове виховання і профілактика професійної деформації особистості співробітника правоохоронних органів. Правове виховання у процесі навчання. Керівництво правоохоронними органами, що виховує повагу до законності.

Література [3; 4; 15; 18; 23; 25; 26; 29; 30]

Тема 7. Дидактика професійної підготовки у правоохоронних органах

Педагогічні особливості та завдання професійної підготовки. Специфіка і загальні завдання підготовки. Сутність, значення та особливості педагогічних принципів професійної підготовки.

Принципи професійної підготовки. Методичні принципи професійної підготовки. Особливості організації та методики занять із професійної підготовки. Організаційні етапи занять. Методика проведення занять. Загальна характеристика професійно-педагогічної підготовки. Професійно-педагогічна інформованість.

Література [3; 4; 15; 18; 23; 25; 26; 29; 30]

Тема 8. Екстремально-юридична педагогіка

Екстремальність у правоохоронній діяльності. Поняття екстремальності. Екстремальні фактори у правоохоронній діяльності. Типи екстремальних ситуацій і тенденції їх складності. Морально-психологічна підготовленість до дій в екстремальних умовах. Види екстремальної підготовки. Сутність професійно-психологічної підготовки. Мета, завдання, види і зміст професійно-психологічної підготовки.

Організація професійно-психологічної підготовки у правоохоронних органах. Основні методики професійно-психологічної підготовки. Форми спеціальних занять. Методика окремих занять.

Зміст і методика професійно-психологічної підготовки до максимально складних умов.

Література [3; 4; 15; 18; 23; 25; 26; 29; 30]

Тема 9. Порівняльно-юридична педагогіка

Методологія порівняльно-юридичної роботи. Значення порівняльно-юридичної роботи. Загальна характеристика закордонного педагогічного досвіду і роль наукового підходу в його вивченні. Педагогіка у практиці діяльності правоохоронних органів за кордоном. Методологічні принципи порівняльно-педагогічної роботи.

Юридична освіта за кордоном. Нові закордонні педагогічні технології підготовки професіоналів. Використання світового досвіду в роботі з персоналом.

Література [3; 4; 15; 18; 23; 25; 26; 29; 30]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Предмет і завдання правової педагогіки.
2. Характеристика методів дослідження у правовій педагогіці.
3. Місце правової педагогіки в системі юридичних і педагогічних наук.
4. Взаємозв'язок правової педагогіки з іншими галузями.
5. Соціальне виховання як складова процесу соціалізації особистості.
6. Види та засоби соціалізації особистості.
7. Соціальне середовище як фактор соціалізації особистості.
8. Методи дослідження в соціально-правовій педагогіці.
9. Об'єкт та суб'єкт соціально-правової діяльності.
10. Проблеми формування правової культури населення.
11. Педагогічне забезпечення в системі заходів із створення правової держави.
12. Спеціальні педагогічні принципи правовиховної роботи.
13. Об'єкти першочергового забезпечення правової соціалізації та формування культури населення.

14. Діяльність середньої загальноосвітньої школи в забезпеченні правової соціалізації правової культури.
15. Основні види зв'язків правоохоронної діяльності з педагогікою.
16. Види правоохоронної діяльності як різновид педагогічної.
17. Взаємозв'язок правоохоронної діяльності із педагогічною функцією.
18. Види правоохоронної діяльності з соціально-педагогічним впливом на громадян.
19. Педагогіка в діяльності різних спеціалістів правоохоронних органів.
20. Педагогіка в діяльності працівників патрульно-постової служби.
21. Педагогіка в діяльності дільничних інспекторів міліції.
22. Педагогіка в діяльності працівників оперативно-пошукових апаратів.
23. Педагогіка в діяльності слідчого.
24. Педагогіка в діяльності судді.
25. Педагогіка в діяльності прокурора.
26. Превентивна педагогіка.
27. Функції превентивної педагогіки.
28. Основні методи і прийоми педагогічної профілактики.
29. Виправна педагогіка.
30. Педагогіка в сучасній системі виконання відповідальності, її завдання та функції.
31. Принципи, засоби і способи перевиховання засуджених.
32. Педагогічні аспекти основних напрямів профілактики рецидивної злочинності.
33. Педагогічна техніка юриста.
34. Техніка педагогічного спостереження.
35. Техніка педагогічного аналізу.
36. Техніка прийняття педагогічного рішення.
37. Види спілкування, їх характеристика.
38. Юридична освіта, її педагогічна система в освітньому закладі.
39. Юридична освіта в Україні.
40. Педагогічна система в юридичній освіті.
41. Основи побудови педагогічної системи в освітніх закладах.
42. Основні психолого-педагогічні умови ефективності освітнього процесу.

43. Професійна майстерність та техніка юриста.
44. Соціально-мотиваційні якості професійної спрямованості юриста.
45. Професійна компетентність юриста як система професійних знань, умінь та навичок, що забезпечують успішне виконання професійних функцій.
46. Характеристика особистісних якостей юриста.
47. Педагогічна концепція керівництва правоохоронними органами.
48. Педагогічні технології в житті й діяльності правоохоронних органів.
49. Педагогічні технології у висуванні вимог до керівників.
50. Педагогіка прикладу особистості й стилю діяльності керівника.
51. Особливості системи виховання у правоохоронних органах.
52. Педагогічні принципи виховання співробітників.
53. Морально-психологічна підготовка.
54. Правове виховання і профілактика професійної діяльності особистості співробітника.
55. Методологія порівняльно-юридичної роботи.
56. Педагогіка у практиці діяльності правоохоронних органів за кордоном.
57. Юридична освіта за кордоном.
58. Нові закордонні педагогічні технології підготовки професіоналів.
59. Використання світового досвіду в роботі із персоналом.
60. Характеристика функцій педагогічної профілактики.
61. Основи техніки педагогічної взаємодії.
62. Техніка педагогічного спостереження.
63. Педагогічні аспекти індивідуальної профілактики.
64. Принципи, засоби і способи перевиховання засуджених.
65. Правова держава, законність, правопорядок і педагогіка.
66. Структура педагогічної реальності й основних педагогічних категорій.
67. Пріоритети формування особистості в освіті.
68. Закономірний характер формування особистості студента.
69. Правотворчість у педагогіці.
70. Методи і прийоми навчання в педагогічній профілактиці.
71. Методи і прийоми виховання в педагогічній профілактиці.
72. Взаємозв'язок компонентів професіоналізму юриста з успішністю його діяльності.
73. Техніка педагогічного спостереження.

74. Організаційні форми навчання.
75. Суть і роль сучасних інтенсивних технологій в юридичній освіті.
76. Технологія забезпечення інтересу студентів до занять.
77. Сутність поняття соціальна педагогіка.
78. Взаємозв'язок соціальної педагогіки із соціально-правовою педагогікою.
79. Шляхи підвищення педагогічної культури в юридичних освітніх закладах.
80. Соціально-педагогічний принцип управління.
81. Необхідність і сутність морально-психологічної підготовки.
82. Мета, завдання, зміст і види морально-психологічної підготовки співробітників.
83. Діяльність вищої школи в забезпеченні правової соціалізації, правової культури.
84. Методичні принципи професійної підготовки.
85. Принцип виховуючого і розвиваючого навчання.
86. Принцип свідомості й активності у професійній підготовці.
87. Принцип наочності у професійній підготовці.
88. Особливості організації та методики занять із професійної підготовки.
89. Форми організації професійної підготовки.
90. Загальна характеристика професійно-педагогічної підготовки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Євтух М. Б., Сердюк О. П.* Соціальна педагогіка. — К., 2002. — 225 с.
2. *Соціальна педагогіка: Навч. посіб. / За ред. А. Й. Капської.* — К., 2000. — 264 с.
3. *Соціальна робота / За ред. А. Й. Капської.* — К.: ІЗМН, 1998.
4. *Столяренко А. М.* Юридическая педагогика: Курс лекций. — М., 2000. — 496 с.

Додаткова

1. *Аванесов Г. А.* Криминология и социальная профилактика. — М., 1980. — 460 с.

2. *Алексюк А. М.* Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, Теорія: Підручник. — К.:Либідь, 1998. — 560 с.
3. *Алексеев С. С.* Введение в юридическую специальность. — М., 1976.
4. *Алексеев А. И.* Педагогические основы предупреждения преступлений органами внутренних дел. — М., 1984.
5. *Андреев В. И.* Педагогика творческого саморазвития: Инновационный курс. — Казань:Казанский университет, 1996. — 568 с.
6. *Анденес И.* Наказание и предупреждение преступлений. — М., 1979.
7. *Бондаренко О. Ф.* Психологічна допомога особистості. — Харків, 1996.
8. *Бочарова Т. С.* Социальное воспитание учащегося. — М.,1991.
9. *Боровский А. Б.* Система методов профессиональной ориентации:Учеб.-метод. пособие. — Кн. 1:Основы профессиональной ориентации / А. Б. Боровский, Т. М. Потапенко, Г. В. Щёкин. — К.:МАУП, 1993. — 164 с.
10. *Братченко С. Л.* Введение в гуманитарную экспертизу образования. — М., 1999.
11. *Власенко А. Н.* Особистісно-орієнтований підхід у вихованні майбутніх освітян // Нові технології навчання. — К., 2001. — Вип. 31. — С. 12–18.
12. *Галузяк В. М.* Класифікація стилів педагогічного спілкування // Проблеми освіти. — К., 2001. — Вип. 26. — С. 23–33.
13. *Григорович Л. А.* Педагогика и психология: Учеб. пособие / Л. А. Григорович, Т. Д. Марцинковская. — М.: Гардарика, 2001. — 480 с.
14. *Гуров В. Н., Селюкова Л. Я.* Социализация личности: социальный педагог, семья, школа. — Ставрополь, 1993.
15. *Грищенко О. А., Иванова Т. В.* Культура педагогического спілкування.: Програма курсу. — К.: ІЗМН, 1998.
16. *Доэл М., Шалдоу С.* Практика социальной работы. — М., 1995.
17. *Дробот Л. С., Антонова-Турченко О. Г.* Корекційна робота з важковиховуваними дітьми та підлітками. — К.: Довіра і надія, 1996.
18. *Исправительная (пенитенциарная) педагогика /* Под ред. А. И. Зубкова. — Рязань, 1993.

19. *Климов Е. А.* Как выбирать профессию. — 2-е изд., доп. и перераб. — М.: Просвещение, 1990. — 159 с.
20. *Кодекс етики та збірник стандартів професійної діяльності.* — 7-е вид. — К.: КІІМ, 1999. — 268 с.
21. *Кон И. С.* Ребенок и общество. — М., 1988.
22. *Криминология и организация предупреждения преступлений.* — М., 1985.
23. *Лукашевич М. П.* Соціалізація особистості. — К., 1998.
24. *Максимова Н. Ю.* Психологический аспект профилактики алкоголизма и наркомании подростков. — К., 1985.
25. *Мигович І. І.* Соціальна робота: Вступ до спеціальності. — Ужгород, 1997.
26. *Носов В. В.* Организация профилактической деятельности следственных аппаратов и органов дознания. — М., 1998.
27. *Побірченко Н. А.* Ділове спілкування.: Навч. посіб. — К.: Знання, 1998.
28. *Рибалка В. В.* Психологія розвитку творчої особистості: Навч. посіб. — К.: ІЗМН, 1996.
29. *Основы профессиональной педагогики.* — 2-е изд. перераб. и доп. — М.: Высш. шк., 1977. — 504 с.
30. *Организация и эффективность правового воспитания.* — М., 1975. — С. 14–15
31. *Проблеми освіти:* Кол. авт. Наук.-метод. зб. — К.: НМЦВО, 2000. — Вип. 22. — 224 с.
32. *Проблеми освіти:* Наук.-метод. зб. — К.: Наук.-метод. центр вищої освіти; Наук.-метод. центр середньої освіти, 2001. — 160 с.
33. *Сорочинська В. Є.* Соціальна педагогіка: Курс лекцій. — Вінниця: Вид-во ВПУ, 2001.
34. *Сердюк О. П.* Основы управління комунікативним процесом: Підручник. — К.: ІЗМН, 1996.
35. *Социальная педагогика и социальная работа за рубежом.* — М., 1991.
36. *Харчев В. Г.* Социология воспитания. — М., 1990.
37. *Холостова Е. И.* Профессиональный и духовно-нравственный портрет социального работника. — М., 1993.
38. *Усимова И. П.* Роль правового воспитания в современных условиях / Проблемы борьбы с преступностью в современных условиях — М., 1999
39. *Энциклопедия социальной работы:* Пер. с англ. — М., 1993. — Ст. 1–3.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Правова педагогіка”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Правова педагогіка”	4
Питання для самоконтролю студентів	8
Список рекомендованої літератури	11

МАУП
Зам. № ВКЦ-1754

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП